Tiltag for biodiversitet på bedriften
- Nyt virkemiddelkatalog

Rikke Rørby Graversen
Chefkonsulent Natur og Biodiversitet, SEGES Innovation

Plantekongres 2026

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES INNOVATION

Foto: Emil Skole Læsøe

Biodiversitet: Mangfoldighed af levende organismer

Gener

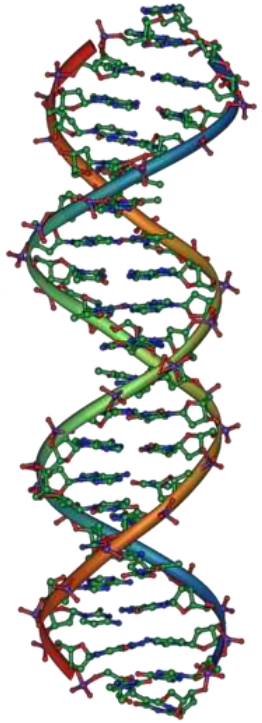

Arter

Levesteder/økosystemer

SEGES INNOVATION

Illustrationer, fra højre: Michael Ströck, SEGES & Ondrej Bucek/Shutterstock, The Copernicus Climate Change Service

Det handler om dem her og mange flere – og de steder de lever

Foto: SEGES

BIODIVERSITET-STATUS I DANMARK OG EU-MEDLEMSLANDE

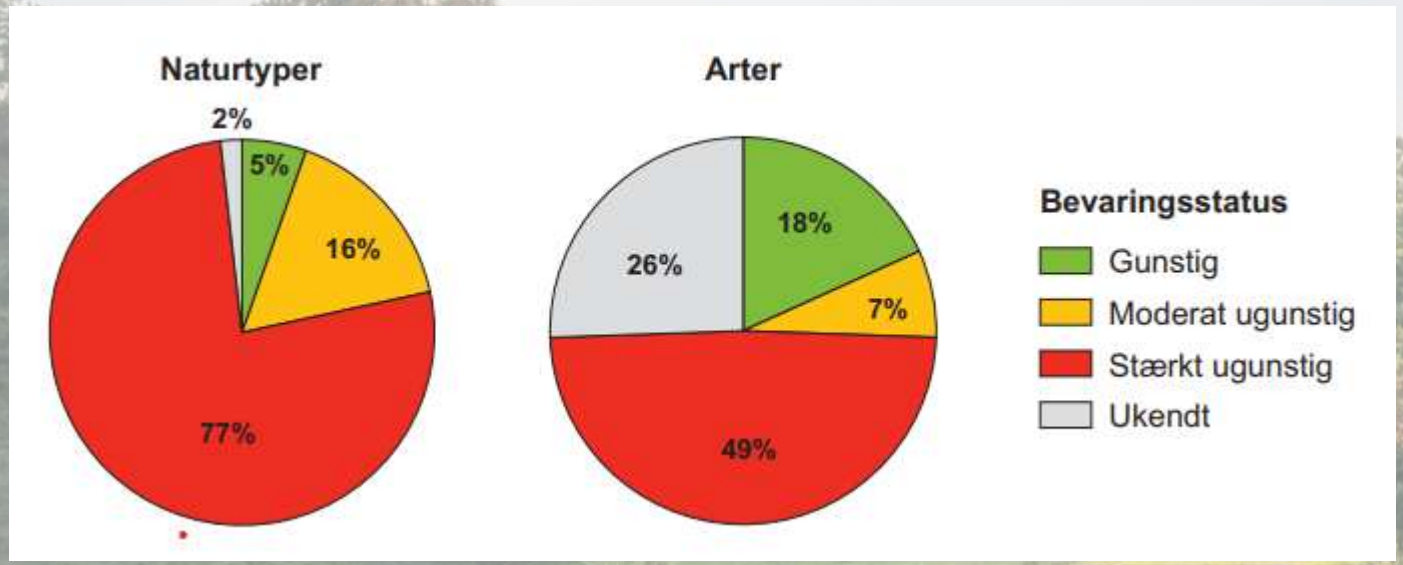

93% af vores naturtyper og 56 % af vores arter er i ugunstig status

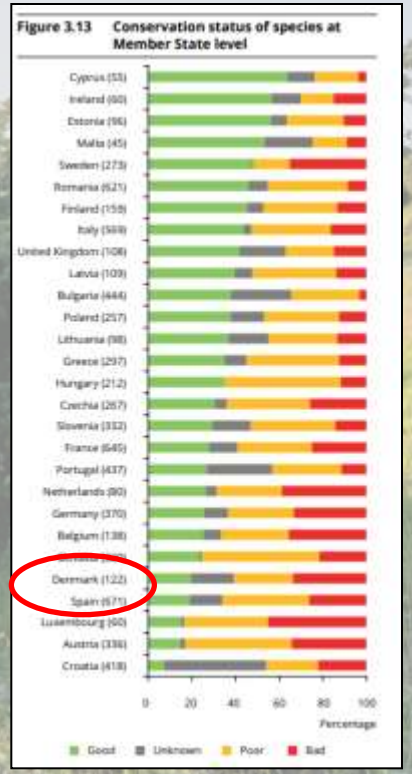

Foto: Emil Skole Læsøe

Kilder:
Bevaringsstatus for naturtyper og arter (2025)
State of nature in EU – Results from reporting under the nature directives 2013-2018 (2020)

SEGES INNOVATION

Hvor finder vi de truede arter?

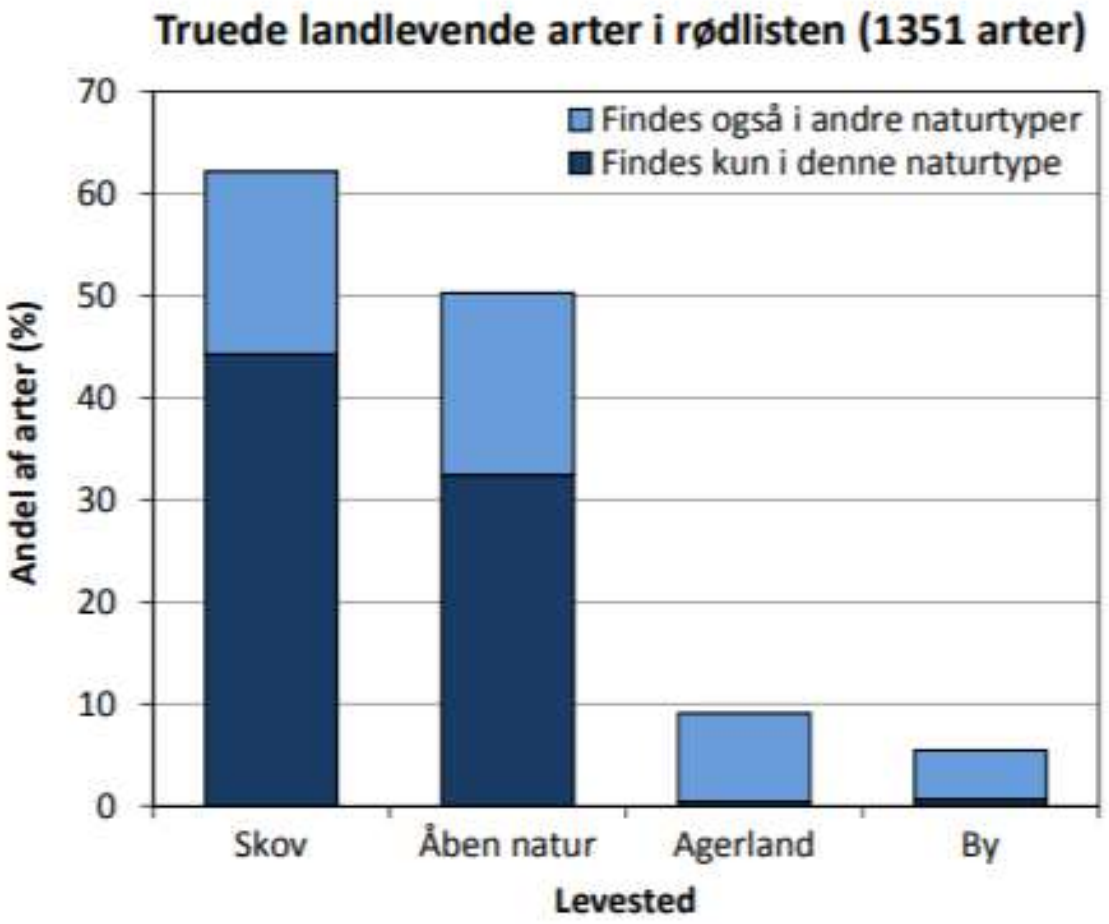

Foto: Anne Eskildsen

Prioritering af naturindsatsen

Foto: Emil Skole Læsøe

SEGES INNOVATION

Pointsystemet: 0-100 point

- Hvor vigtig er levestedet for biodiversiteten?

- Hvor vigtigt er tiltaget for kvaliteten af levestedet?

SEGES INNOVATION

Levestedspoint

5-100

0-35

0-15

SEGES INNOVATION

Foto: Emil Skole Læsøe og Lisbeth Gliese Jensen

Natur og skove – genopretning af naturlige processer

SEGES INNOVATION

Foto: Emil Skole Læsøe, Anne Eskildsen, Lisbeth Gliese Jensen og Andrea Oddershede

Permanente småbiotoper

Foto: Emil Skole Læsøe og Rikke R Graversen

Marker og midlertidige levesteder

Levested/levestedspoint	Tiltag	Tiltagspoint
Dyrkningsmetoders bidrag til bevarelse af biodiversitet Levestedspoint 0-1	Økologisk drift eller sprøjtefri dyrkning	1
	Regenerativ dyrkning/ conservartion agriculture	0-1
	Minimere afdrift af sprøjtemidler til naturarealer	0-1
Græsmarker i omdrift Levestedspoint 0-2	Friholde min. 5-20 % af græsmarken fra slåning og intensiv græsning	0-2
Midlertidige levesteder i og omkring marken Levestedspoint 0-15	Slåningsbrak	0-15
	Blomster- og bestøverbrak	0-5
	Lærkepletter	0-4
	Vibepletter	0-4
	Fugle- og flagermuskasser	1-2
	Blomsterstribe	0-2
	Insektvolde	0-2
	Barjordsstriber	0-2
	Halmballer i markskel	0-1
	Insekthoteller	0-1
	Bistader	0
	Vildagre	0

Foto: Emil Skole Læsøe, Lisbeth Gliese Jensen

Eksempel vandhul og søer

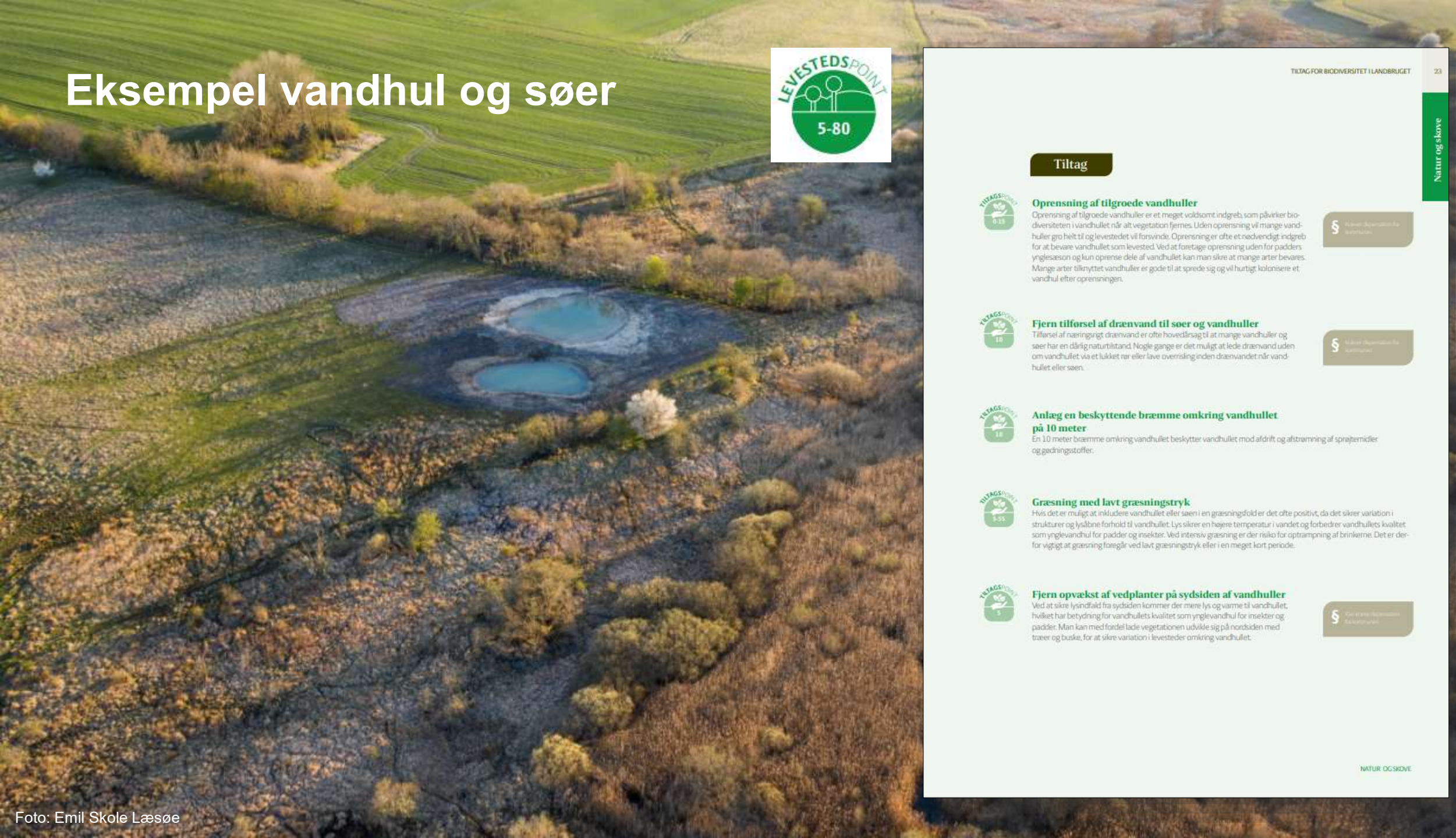

Natur og skove

Tiltag

Oprensning af tilgroede vandhuller

Oprensning af tilgroede vandhuller er et meget voldsomt indgreb, som påvirker biodiversiteten i vandhullet når alt vegetation fjernes. Uden oprensning vil mange vandhuller gro helt til og levestedet vil forsvinde. Oprensning er ofte et nødvendigt indgreb for at bevare vandhullet som levested. Ved at foretage oprensning uden for padders ynglesæson og kun oprense dele af vandhullet kan man sikre at mange arter bevares. Mange arter tilknyttet vandhuller er gode til at sprede sig og vil hurtigt kolonisere et vandhul efter oprensningen.

§

Fjern tilførsel af drænvand til søer og vandhuller

Tilførsel af næringsrigt drænvand er ofte hovedårsag til at mange vandhuller og søer har en dårlig naturtilstand. Nogle gange er det muligt at lede drænvand uden om vandhullet via et lukket rør eller lave overrisling inden drænvandet når vandhullet eller søen.

§

Anlæg en beskyttende bræmme omkring vandhullet på 10 meter

En 10 meter bræmme omkring vandhullet beskytter vandhullet mod afdrift og afstrømning af sprøjtemidler og gødningsstoffer.

Græsning med lavt græsningstryk

Hvis det er muligt at inkludere vandhullet eller søen i en græsningsfold er det ofte positivt, da det sikrer variation i strukturer og lysåbne forhold til vandhullet. Lys sikrer en højere temperatur i vandet og forbedrer vandhullets kvalitet som ynglevandhul for padder og insekter. Ved intensiv græsning er der risiko for optrampning af brinkerne. Det er derfor vigtigt at græsning foregår ved lavt græsningstryk eller i en meget kort periode.

Fjern opvækst af vedplanter på sydsiden af vandhuller

Ved at sikre lysindfald fra sydsiden kommer der mere lys og varme til vandhullet, hvilket har betydning for vandhullets kvalitet som ynglevandhul for insekter og padder. Man kan med fordel lade vegetationen udvikle sig på nordsiden med træer og buske, for at sikre variation i levesteder omkring vandhullet.

§

Foto: Emil Skole Læsøe

Der er ca. 58 arter af pattedyr på land i Danmark

Heraf 15 arter af gnavere og 18 arter af flagermus

Flagermus udgør ca. 1/3 af danske landpattedyrarter

Vandflagermus hængende i vinterhi.

Thomas W. Johansen

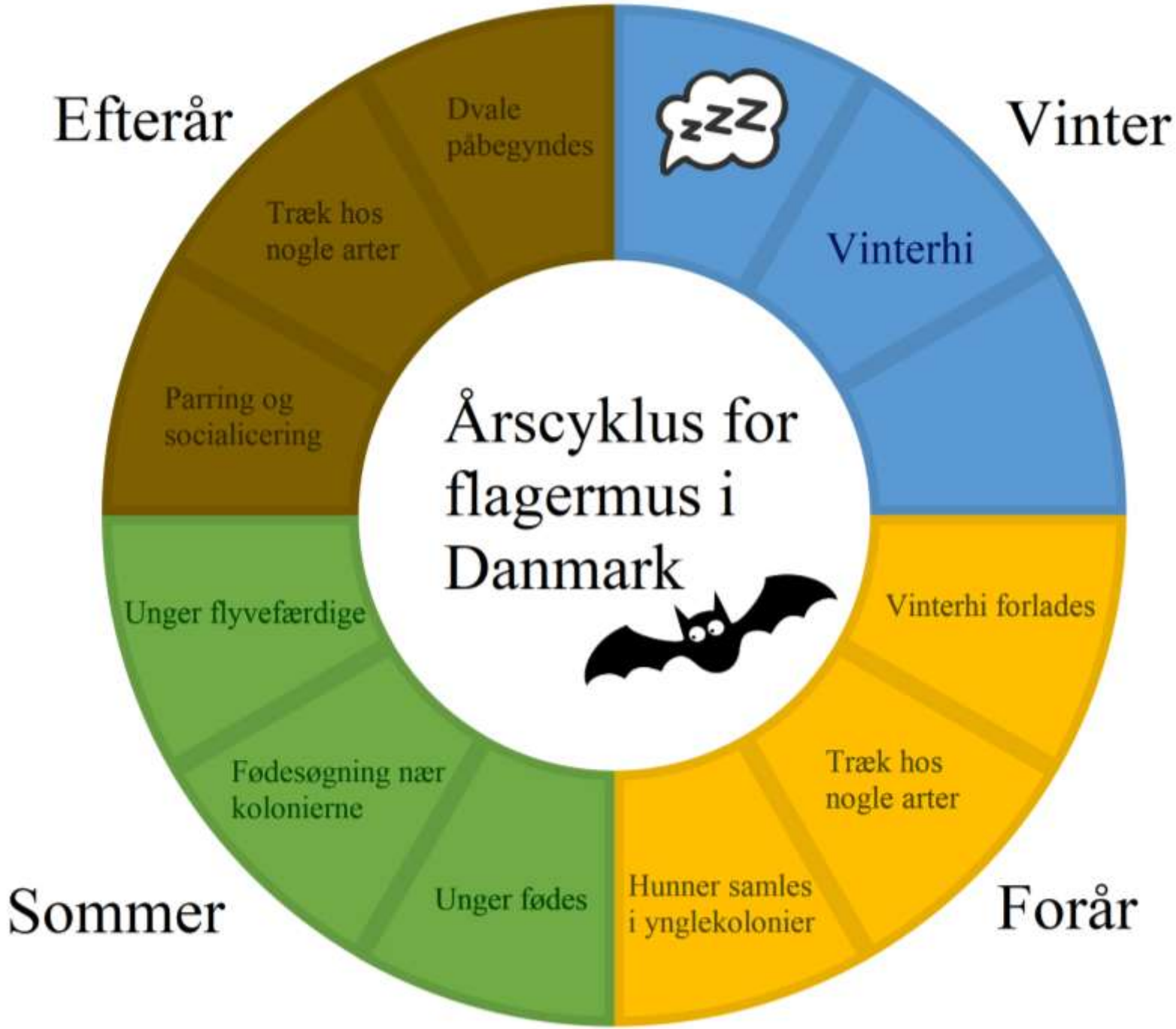
Årscyklus for flagermus i Danmark
Efterår
Vinter
Forår
Sommer
Dvale påbegyndes
Træk hos nogle arter
Parring og socialicering
zzz
Vinterhi
Vinterhi forlades
Træk hos nogle arter
Hunner samles i ynglekolonier
Unger fødes
Fødesøgning nær kolonierne
Unger flyvefærdige

Flagermus bruger sonar dvs. lyde
-til at finde rundt
-til at finde bytte

Meget højfrekvente lyde 15-130.000 Hertz
De danner et rumligt billede af ekkoer fra deres lyde

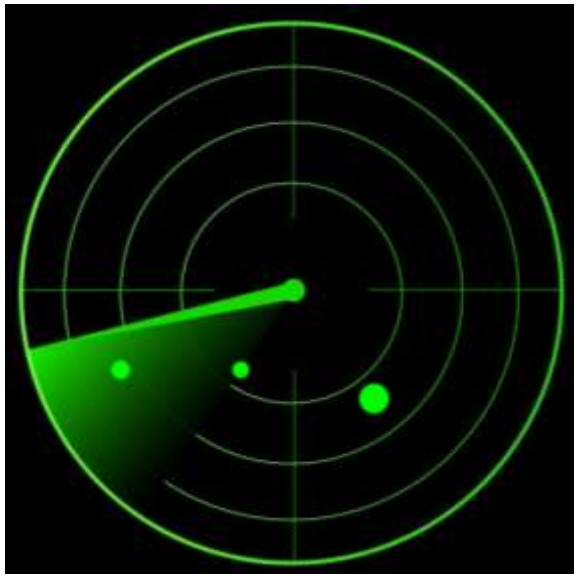

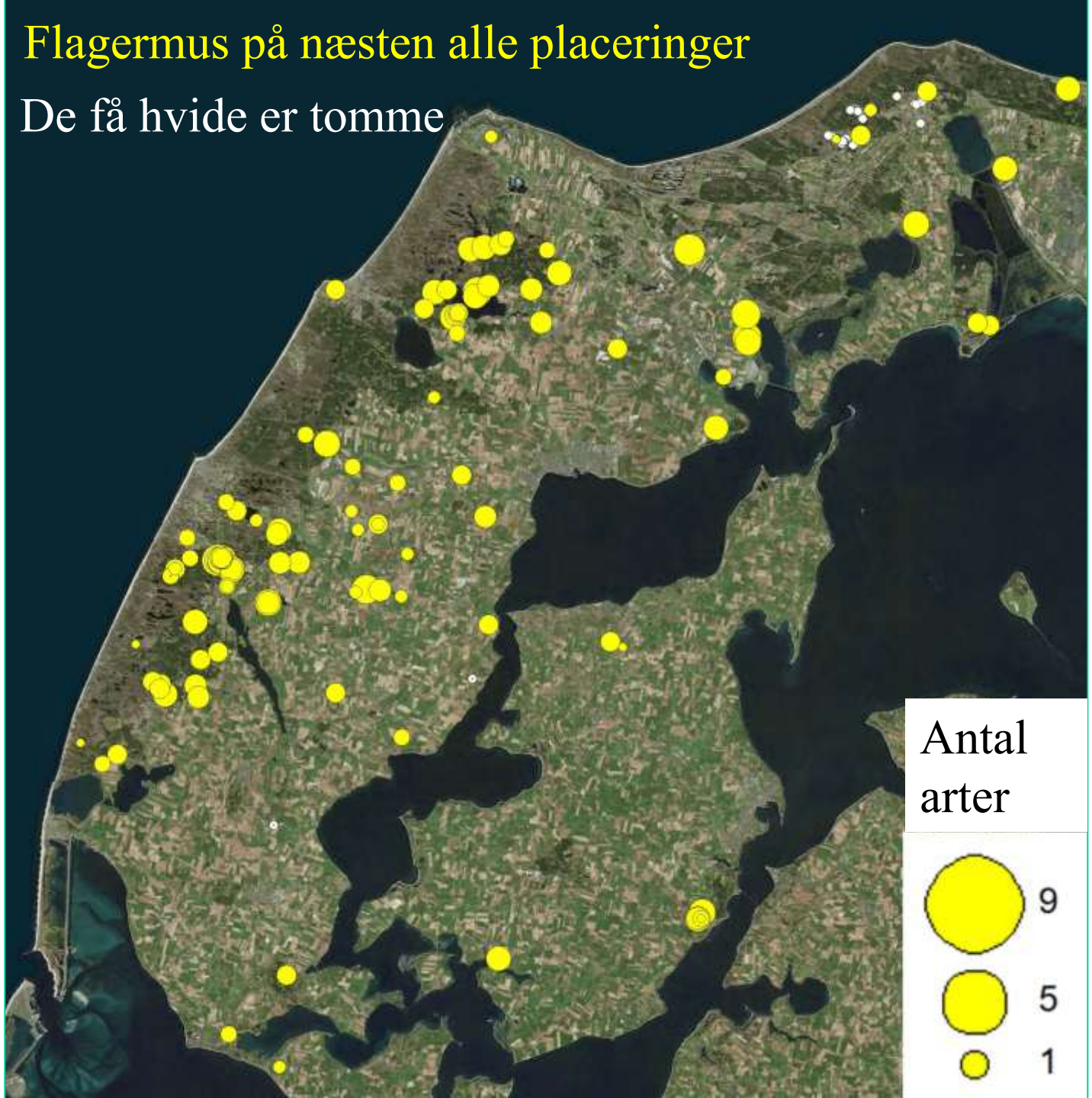
Flagermus på næsten alle placeringer
De få hvide er tomme
Antal arter
9
5
1

Spor efter flagermus

Fordeling af flagermusaktivitet på forskellige naturtyper

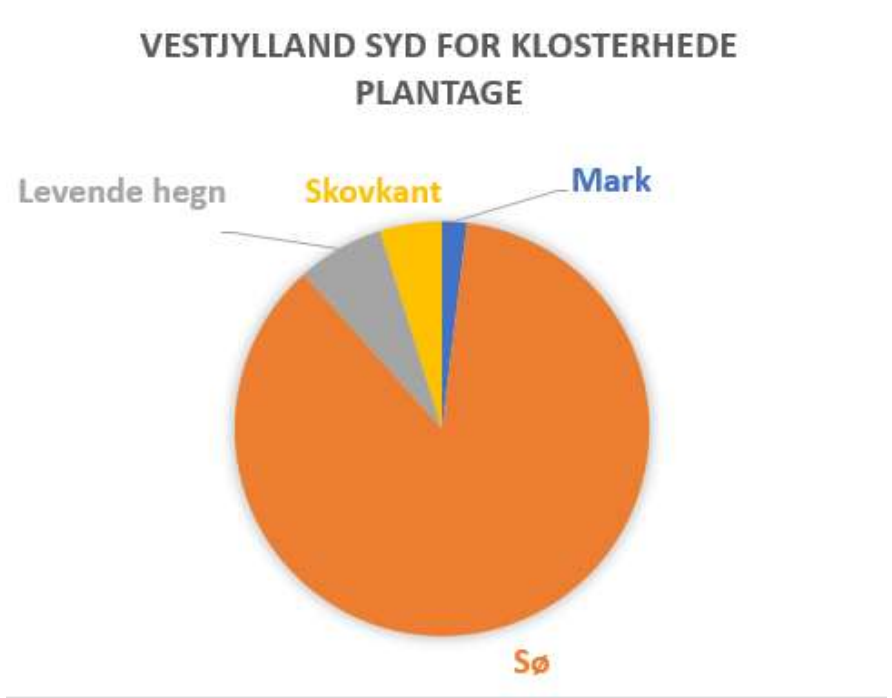

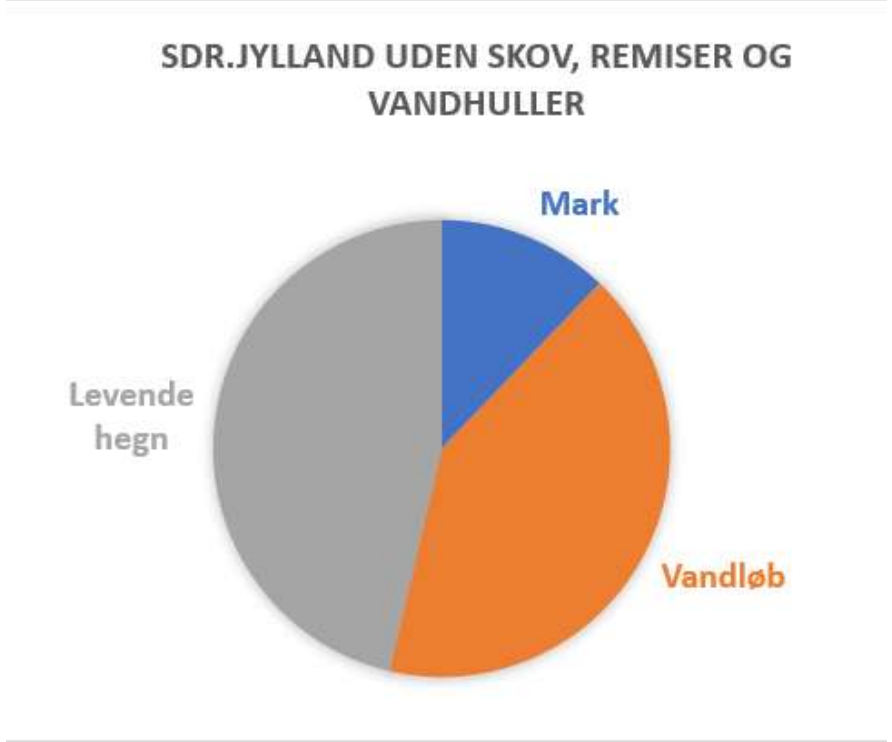

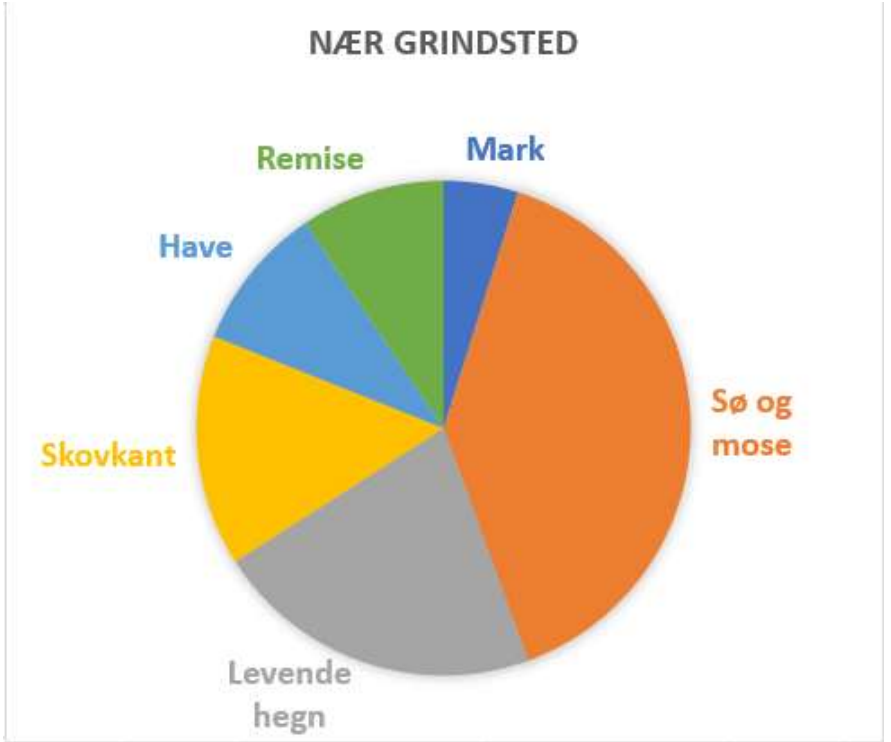

Messingtoft Sande 18-08-2020

Sommer 2019	
Sydflagermus	6
Troldflagermus	6
Sum	12
Sommer 2020	
Damflagermus	1
Skimmelflagermus	7
Sydflagermus	7
Troldflagermus	8
Vandflagermus	11
Uidentificeret	4
Sum	38

Messingtoft Sandes hydrologi etableret 23-08-2020

2021	Sommer	Efterår
Brunflagermus		6
Damflagermus	86	92
Dværgflagermus	6	192
Skimmelflagermus	78	182
Sydflagermus	147	1404
Troldflagermus	93	525
Vandflagermus	113	525
Uidentificeret	54	407
Sum	577	3333

Lukning af grøfter og skrab af sø i Thy

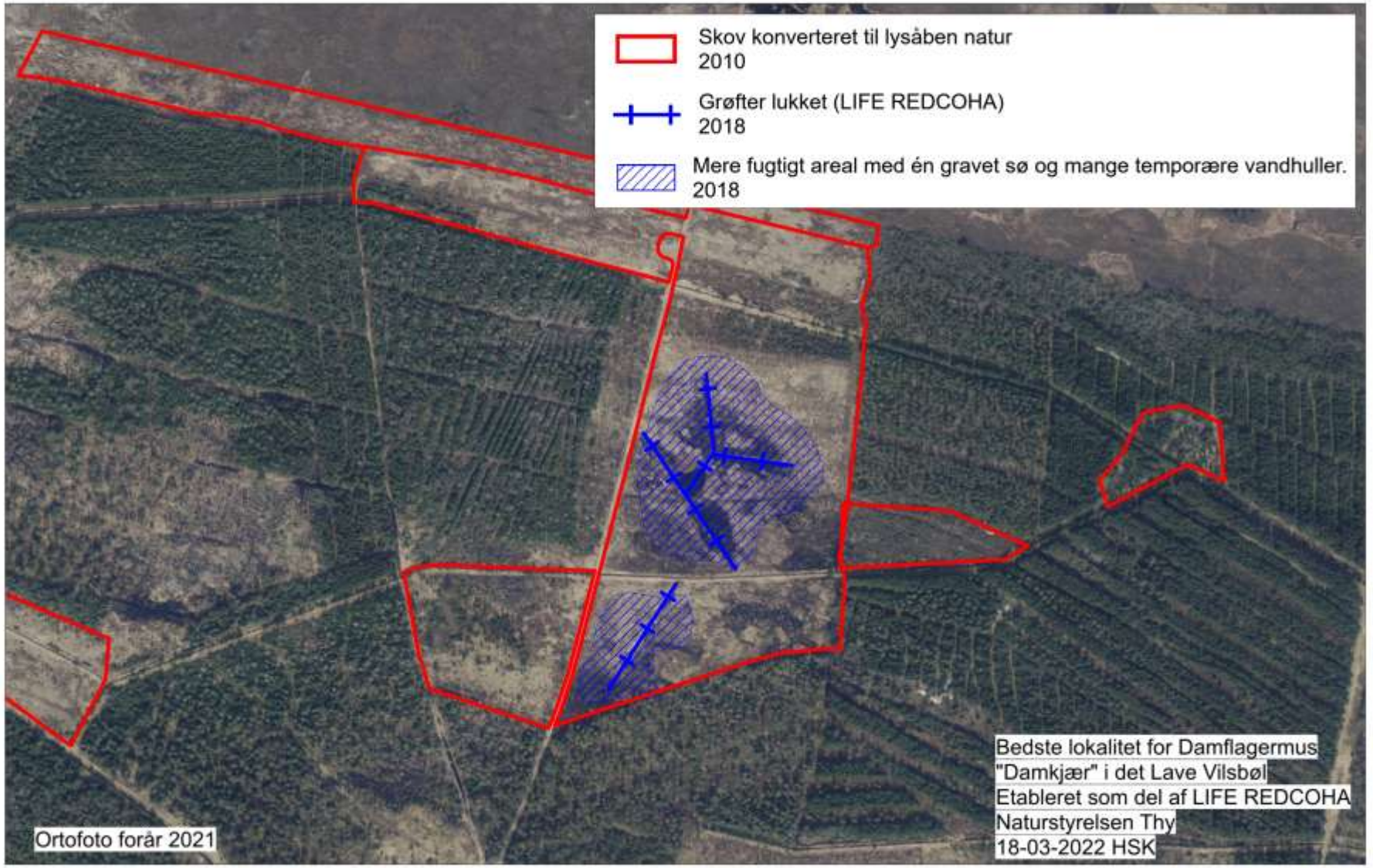

Den nye sø

Tyskebakken
Læ og åbent mod syd
Ledelinjer til søen

God placering
Knapt så god placering

Læs landskabet

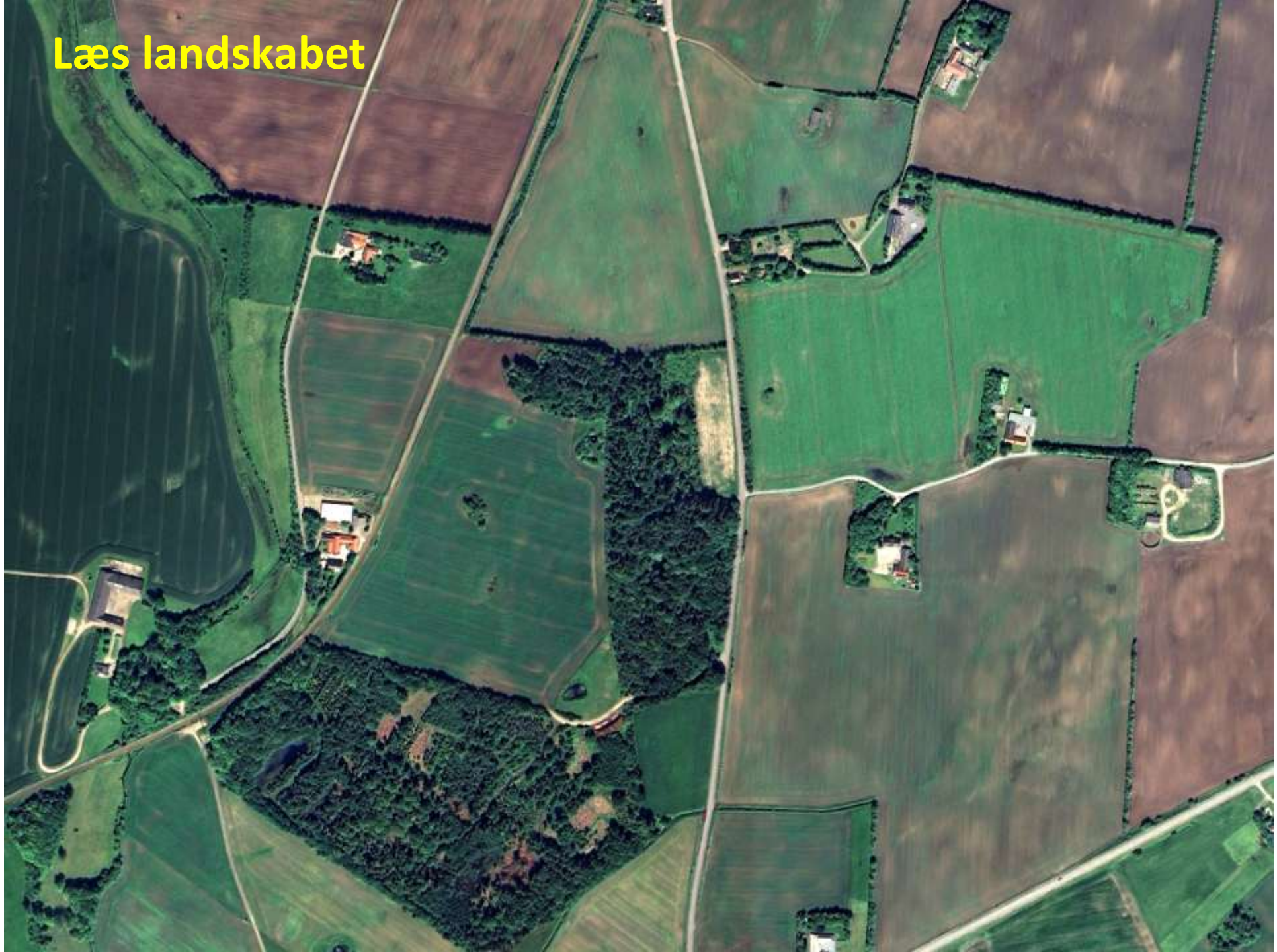

Sådan hjælper du flagermusen (og din bedrift)

Du behøver ikke lægge hele driften om for at hjælpe flagermusene. Små tiltag kan gøre en stor forskel:

Vand: Lav en lille sø eller to, gerne i en have eller ved et levende hegn

Ledelinjer: Levende hegn og læbælter hjælper flagermusen med at navigere og finde vej ud til marker, vandhuller og remiser

Adgang til bygninger: En lille åbning i en gavl eller et vindue giver dem mulighed for at flyve ind og ud af deres hvilesteder

Bevar gamle træer: Hule træer er naturlige boliger for mange dyrearter bl.a. flagermus

Tak: jan@durinck.dk